

Suomen vesialan kansainvälisen strategia

- Toimintasuunnitelma 2019 -

1. Johdanto

Suomen vesialan kansainvälinen strategia (2018) on viiden ministeriön (UM, MMM, YM, TEM ja STM) yhteinen ohjaava strategia vuoteen 2030 saakka, jota myös sidosryhmät voivat hyödyntää toiminnassaan. Strategia rakentuu kolmelle painopisteelle (I Kestävä kehitys ja vesi; II Ihminen ja vesi ja III Rauha ja vesi) sekä niitä läpileikkaaville tavoitteille.

Strategian toimeenpanoa ohjaa Toimintasuunnitelma, jota päivitetään vuosittain kansainvälisen vesivirkamiestyöryhmän johdolla yhdessä sidosryhmien kanssa. Konkreettiset toimenpiteet (vaikuttaminen ja rahoitus) sekä niiden kuvaukset ja vastuutahot esitetään Toimintasuunnitelman liitteissä. Nämä toimenpidelistaukset päivitetään ja niihin perustuvista johtopäätöksistä keskustellaan vuosittain järjestettävässä sidosryhmätapaamisessa. Tapaamisen perusteella lyhyt tekstimuotoinen Toimintasuunnitelma päivitetään ja hyväksytään ministeriöiden toimesta. Toimintasuunnitelmassa strategian toimintoja sopeutetaan sen hetkisen toimintaympäristön tarpeiden mukaisesti sekä määritellään uusia konkreettisia prioriteetti toimenpiteitä (vaikuttaminen ja rahoitus) alkavalle vuodelle, kaikkea ei tehdä kaikkina vuosina.

Toimintasuunnitelmassa esitetään lyhyesti vaikuttamisen ja rahoituksen päätoimenpiteet edelliseltä vuodelta, ja tuodaan näkyväksi rahoituksen kanavoituminen eri strategiapilareille sekä ilmaistaan mahdolliset rahoitus- ja/tai vaikuttamisvajheet. Toimintasuunnitelman ensimmäisellä sivulla edellinen kausi (2018) arvioidaan lyhyesti ja yhteenveto esitetään johtopäätöksinä. Edellisen vuoden johtopäätöksiin perustuen toisella sivulla esitetään vaikuttamisen ja rahoituksen prioriteetit seuraavan vuoden (2019) toimenpiteiksi.

Vuonna 2018 Suomen vesialan kansainvälisen strategian toimeenpanossa ovat olleet mukana: Aalto yliopisto (AI), Maa- ja metsätalousministeriö (MMM), Sosiaali- ja terveysministeriö (STM), Suomen Akatemia (AKA), Suomen vesifoorumi ry (FWF), Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM), Ulkoministeriö (UM), ja Ympäristöministeriö (YM). Lisätietoa toimijoista löytyy liitteenä olevasta FWF:n toimittamasta koontiraportista

2. Toimenpiteet vuonna 2018

Vaikuttaminen

Toimintavuoden 2018 aikana vesialan keskeisiä ministeriöiden vaikuttamistoimenpiteitä olivat:

- Suomen vesialan kansainvälisen strategian päivittäminen, huhti-elokuu 2018;
- SDG6 Synthesis Report työpajan järjestäminen, New York (2.5.2018);
- SDG6 High-Level Political Forum (HLPF) vaikuttaminen ja sivutapahtuma, New York (heinäkuu 2018)
- World Water Week Stockholm Suomen yhteisständi ja sivutapahtuma, Stockholm (elokuu 2018)
- UNECE rajavesistosopimuksen edistäminen, esim. osapuulikokous sekä alueellisia työpajoja sopimuksen edistämiseksi muun muassa yhdessä ICIMOD kanssa Nepalissa (lokakuu ja heinäkuu 2018);
- UNECE:n rajasopimukseen liittyvän vesivaroja ja terveyttä koskevan pöytäkirjan kansallisten tavoitteiden päivittäminen ja yhteensovittaminen YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden kanssa;
- Vesivaroja ja terveyttä koskevan pöytäkirjan työohjelman 2017 – 2019 toimeenpanon seurantaan ja arviointiin sekä työohjelman 2020-2022 ja osapuulikokouksen (marraskuu 2019) suunnitteluun osallistuminen Bureaun jäsenenä;

- Juomavesidirektiivin (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi ihmisten käyttöön tarkoitettun veden laadusta) uudelleenlaadinnan sisältöön vaikuttaminen;
- China Europe Water Platform (CEWP) edistäminen ja osallistuminen korkealla tasolla;
- Vesiarkkitehtuuri / Kansainvälinen korkeantason vesikonferenssi edistäminen;
- Euroopan unionin neuvoston Vesidiplomatiapäätelmien valmistelu ja edistäminen, päätelmät hyväksyttiin 19.11.2018;
- FAO/CFS-kokouksen sivutapahtuma (lokakuu 2018)

Vuoden 2018 aikana viisi ministeriötä Aalto yliopiston, SYKE:n ja Suomen vesifoorumin tuella) laativat kolmella kielellä julkaistun Suomen vesialan kansainvälinen strategia 2018. Strategia sai hyvän vastaanoton julkaisutilaisuuksissa Kuivakäymäläkonferenssissa Tampereella sekä Tukholman vesiviikoilla järjestetyssä sivutapahtumassa. Julkisten toimijoiden toimintaa koordinoitiin aktiivisesti kansainvälisessä vesivirkamiestyöryhmässä. Suomi toimi vuoden 2018 aikana aktiivisesti SDG Synteesiraportin kommentoijana ja HLPF:n SDG6 arvioinnissa. Erityisesti Suomen YK edustusto toimi erittäin aktiivisesti YK:n vesiyhteistyöryhmässä ja edisti aktiivisesti Suomen tavoitetta globaalien vesiarkkitehtuurin luomisessa. Lisäksi ministeriöt yhdessä vaikuttivat UNECE rajavesistösovimuksen edistämiseen, muun muassa osapuolikokouksessa sekä järjestämällä asiantuntemustukea kolmeen alueelliseen tapahtumaan (Nepal, Peru ja Vietnam). Suomen rahoitus rajavesistösovimukselle, ja sen vesivaroja ja terveyttä koskevan lisäpöytäkirjan toimeenpanoon, oli kuitenkin vuonna 2018 vahvassa laskusuunnassa, erityisesti Keski-Aasiaan kohdistuvan kehitysyhteistyörahoituksen kaventuessa merkittävästi. Rajavesistösovimuksen vesivaroja ja terveyttä koskevan lisäpöytäkirjan toimeenpanoon ja tulevaan työohjelmaan vaikutettiin pöytäkirjan Bureaun jäsenenä. Pöytäkirjan edellyttämiä kansallisia tavoitteita koskeva uudistamis ehdotus laadittiin laajapohjaisessa neljän ministeriön ja sidosryhmien työryhmässä.

Vesialan yritysten kansainvälistymistä ja vientiä tuettiin osallistumalla ministerivetoisille matkoille mm. Kiinaan ja Vietnamiin. Ministeriöt tukivat myös Suomen vesifoorumi ry:tä (FWF). Vuoden 2018 aikana on ministeriöiden ja sidosryhmien toimesta edistetty vahvasti Rauha ja vesi -pilarin toiminnallistamista työnimellä Vesidiplomatia – ennakoivaa rauhanvälitystoimintaa. Lisäksi panostettiin EU:n juomavesidirektiivin sisältöön vaikuttamisen mm. edistämällä vesivaroja ja terveyttä koskevan pöytäkirjan sekä WHO:n Water Safety Plan –mallin mukaista talousveden riskienhallinnan huomioon ottamista direktiivissä.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että vuoden 2018 aikana on vaikuttamistyö ollut resursseihin nähden poikkeuksellisen aktiivista vuoden 2018 aikana.

Rahoitus

Tiedossa oleva Suomen vesialan kansainvälistä strategiaa toteuttava rahoitus 2018 - 2030:

Yksikkö: euroa	Kestävä kehitys ja vesi:	Ihminen ja vesi:	Rauha ja vesi:
Ministeriöt:	31 360 000	47 105 000	2 170 000
Sidosryhmät:	2 660 000	7 248 998	2 505 000
Yhteensä:	34 020 000	54 353 998	4 675 000

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että toimijoiden rahoitus vesialalle on kohtuullista.

Vuoden 2018 aikana kehitysrahoituksen laskusuunta taittui ja vakiintui noin 15 miljoonan euron vuositasolle oltuaan neljän vuoden ajan erittäin vahvassa laskusuunnassa. Kehitysrahoitus kohdentuu edelleen erittäin vahvasti maaseudun vesihuoltoon ja sanitaatioon kolmessa kumppanimaassa, Nepalissa, Etiopiassa ja Keniassa.

Hallituksen kärkihanke Sininen biotalous ja siihen liittyvät toimenpiteet käynnistyivät vuoden 2018 aikana. Lisäksi järjestettiin uusi hakukierros, jonka hankkeet ovat myös pääosin käynnistyneet.

3. Toimenpiteet vuodelle 2019

Vaikuttaminen

Vuoden 2019 vesialan keskeiset vaikuttamisprioriteetit voidaan jakaa sekä Suomen vesialan kansainvälisen strategian tavoitteiden alle meneviin toimenpiteisiin että laajemmin kansainväliseen vesipolitiikkaan Suomessa ja maailmalla vaikuttamaan pyrkiviin toimiin.

Kestävä kehitys ja vesi

- Kehityspoliittiseen selontekoon vaikuttaminen strategian tavoitteiston mukaisesti;
- Kestävän kehityksen edistäminen esim. vesivarojen vastuullisen käytön tai kiertotaloutta edistävällä tavalla;
- Yhteistyön käynnistäminen ja kehittäminen UNTIL-laboratorion kanssa;
- Osallistuminen Sitra World Circular Economy Forum ja Water in Circular Economy 2019.

Ihminen ja vesi

- Vesihuolto ja sanitaatio yksi Suomen YK:n ihmisoikeusneuvostokampanjan prioriteeteista;
- Järjestetään WASH and disability -sivutapahtuma World Water Week Stockholm 2019;
- Vesivaroja ja terveyttä koskevan pöytäkirjan kansallisten tavoitteiden päivittäminen;
- Vesivaroja ja terveyttä koskevan pöytäkirjan osapuolikokous Serbiassa 19.-21. marraskuuta;
- Juomavesidirektiivin päivittämisen trilogineuvottelujen (Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio) johtaminen EU:n puheenjohtajamaana.

Rauha ja vesi

- Aalto-yliopiston, Itä-Suomen yliopiston ja ulkoministeriön yhteisen kehityspoliittisen tilaustutkimuksen pohjalta pyritään löytämään jatkumoa vesidiplomatiatyölle valituilla maantieteellisillä alueilla;
- EU:n epävirallisen COHAVA/CODEV-yhteiskokouksen yhteydessä ulkoministeriö (KEO-10) järjestää vesi ja rauha -teemaisen paneelin yhteistyössä UNICEF:n kanssa 15-16 heinäkuu 2019.
- Järjestetään Vesidiplomatia-sivutapahtuma Tukholman vesiviikoilla (MMM)

Näiden lisäksi pyritään vaikuttamaan seuraaviin kokonaisuuksiin

- Vesialan kansainvälisen rahoituksen kasvattaminen (toimeenpanosuunnitelmassa mainitut toimijat pyrkivät kukin vaikuttamaan tahoillaan. UM esimerkiksi hallitusohjelman kautta)
- Hallitusohjelmaan vaikuttaminen strategian tavoitteiston mukaisesti;
- Kehitysrahoituksen vakiinnuttaminen nykytasolleen ja toiminnan strategisempi jakautuminen eri pilareiden kesken;
- Vaikutetaan EU:n vesipolitiikan työohjelman (CIS) sisältöön ja lainsäädännön ajantasaisuuden (streamline) arviointiin
- SDG 6 –tiekartta investointien saamiseksi
- Vesivastuusitoumuksen vahvistaminen ja toiminnallistaminen
- Suomen vesifoorumi ry:n toiminnan jatkuvuuden takaamiseksi pyritään vaikuttamaan toiminnan rahoituksen muuttumiseksi ohjelmaperustaiseksi (3-4v)
- Osallistuminen Tukholman vesiviikoille, suomalaistoimijoiden yhteisständi sekä kaksi sivutapahtumaa (Water and Peace (EEAS, DGENVY, DGDEVCO, UNECE) sekä WASH and Disability (UNICEF)), elokuu 2019;
- UNECE Water and Health Protocol Reporting, huhtikuu 2019
- Europe INBO 2019 –vesiseminaari kesäkuussa Lahdessa ja Lahti Declaration -valmistelu
- CEWP:n korkean tason kokous Lissabonissa vuoden 2019 viimeisellä neljänneksellä.
- Budapest Water Summit lokakuussa 2019;
- EU:n pohjavesiasiantuntijoiden ja juomavesiasiantuntijoiden yhteinen workshop Helsingissä 15.-16. lokakuuta 2019
- Yritysten kansainvälistyminen ja vienti

Rahoitus

Vuoden 2019 rahoitusprioriteetteja ovat:

- Sinisen Biotalouskärkihankkeen loppuun saattaminen;
- Nepalin vesiohjelmakokonaisuuden toiminnallistaminen;
- Etiopian vesiohjelmakokonaisuuden jatkosuunnittelu;
- Kenian vesiohjelmakokonaisuuden jatkosuunnittelu;
- UNECE-veisopimuksen rahoituksen kasvattaminen;
- Kansainvälisten vesitapahtumien järjestäminen Suomessa ja niiden rahoitus (WCEF, INBO 2019)
- Keski-Aasian vesiohjelmakokonaisuuden suunnittelu